

NA SVATOU HORU MĚ PŘILÁKALI MÍ STARŠÍ BRATŘI

Jan Konzal (*1935)

Jan Konzal se narodil 5. května 1935 ve Zbuzanech u Prahy. Pochází z velké rodiny šesti dětí, kterou postihla předčasná smrt otce, takže již od Janových sedmi let musela péči o děti zvládat jen maminka. Byla silně věřící a od malička děti vedla ke katolické víře. Jan Konzal začal za války chodit do redemptoristického internátního institutu pro ministranty na Svaté Hoře: *„Přilákali mě tam tři starší bratři, kteří už na Svatou Horu chodili. Byl jsem tam celý týden a domů jezdil jen na prázdniny nebo na víkendy.“* Po válce, ve svých jedenácti letech, pokračoval ve studiích na církevním gymnáziu v Libějovicích ve Vodňanech. Po únorovém převratu však bylo gymnázium zrušeno a Jan Konzal se vrátil na Svatou Horu.

Tam zažil takzvanou akci „K“, kdy komunisté v dubnu 1950 zlikvidovali mužské katolické řády. Nadlouho mu tak režim překazil plány studovat na duchovního: *„V noci odvezli kněze, což jsem zaspal. Ale když nás ráno vzbudili, byl jsem jako patnáctiletý rázem druhý nejstarší v klášteře. Šestnáctileté a starší odvezli s ostatními. Mé dva bratry také. Nás po třech týdnech pustili domů.“*

Poté Konzal dostudoval gymnázium v Praze, v roce 1953 odmaturoval a přihlásil se na elektrotechnickou fakultu ČVUT. Náboženská studia jej nadále přitahovala, takže soukromě studoval tomistickou filozofii u profesora Čulíka a navštěvoval teologické kroužky. Později sám vedl několik mládežnických teologických kroužků a dva pěvecké sbory. Studia na ČVUT dokončil v roce 1958.

Kvůli svým náboženským aktivitám byl v říjnu 1960 zatčen: *„Vyšetřován jsem byl na Ruzyni zhruba čtvrt roku. Nedostal jsem ani facku, ale klepal jsem se jako ratlík, nevydržel jsem psychický tlak. V prosinci jsem už úplně zblbnul, ztratil jsem paměť, tak mě nechali. Myslím, že nám dávali nějakou chemii do pití.“* Konzala obviňovali ze sloužení tajných mší a byl prohlášen za vůdce sedmičlenné skupiny. Přestože byla obvinění zcela vykonstruovaná, dostal za podvracení republiky tři roky vězení.

Skončil ve věznici Pankrác. Na práci jej zařadili do projektového ústavu, ale paměť se mu nevrátila: *„Musel jsem se všechno znovu učit. Nevěřili mi, že neumím elektriku z fakulty. Paměť se mi vracela jen postupně.“* Celý trest si Konzal odpykal a odpracoval právě v projektovém ústavu: *„Můj měsíční plat činil 285 korun. Podepsat jsme se pod projekty nesměli, to vždy někdo pokryl.“* I ve vězení Konzal vypomáhal s duchovními potřebami.

Maminka mu v bonboniérách pašovala eucharistii: „*Oplatka se rozřezala žiletkou na malinké kousíčky, které se zabalily do cigaretového papírku.*“ Na setkání pak hostie rozdával.

Z vězení se Jan Konzal dostal na podzim roku 1963. Dostal předem přidělené pracovní místo v podniku Tatra, kde pracoval jako elektrikář až do roku 1967. Pak přešel do Armabetonu. Duchovní svět Jana Konzala stále přitahoval a v polovině 60. let se dvakrát neúspěšně přihlásil do semináře. Nakonec se v roce 1965 přihlásil k dálkovému studiu na fakultě v Erfurtu v NDR: „*Neuměl jsem vůbec německy. Se slovníkem v ruce jsem si studijní texty překládal slovo od slova. Na zkoušky jsem jezdil do východního Německa jako turista.*“ Jak později Konzal zjistil, na svých cestách byl neustále sledován.

Po třech letech studia dokončil, avšak namísto cesty ke kněžství se v květnu 1968 oženil s Magdalenou Mazancovou. V srpnu přišla invaze vojsk Varšavské smlouvy a Jan Konzal pokračoval ve své životní cestě laika. Nadále ale navštěvoval semináře v Jirchářích, které organizovali Jiří Němec a Ladislav Hejdánek. Pomáhal organizovat podzemní vzdělávací kurzy, které vedli teologové Oto Mádr a Josef Zvěřina, nahrával jejich přednášky a obstarával skripta.

Počátkem 70. let se dozvěděl o existenci strukturu pozemní církve: „*Můj bratr Pavel za mnou poslal dva přátele, tehdy jsem žil mimo Prahu, zda prý bych nechtěl sloužit jako jáhen. Byl jsem tehdy ostražitý. Báł jsem se provokace a do vězení jsem už podruhé nechtěl.*“ Konzalovi tak trvalo téměř rok, než se rozhodl, že nabídku vyslyší a vrátí se zpět na duchovní dráhu. Byl již ženatý, a tak byl zařazen do řeckokatolické církve. V březnu 1972 ho Bedřich Provozník tajně vysvětil na jáhna a o tři měsíce později 22. května na kněze. Opět se naplno ocitl na tenkém ledě protistátní činnosti.

Zhruba čtyři roky vykonával drobnou kněžskou výpomoc: „*Pak se jednou objevil Fridolín Zahradník a řekl mi, že jedeme na Slovensko.*“ Od roku 1976 Konzal jezdil o víkendech pastoračně vypomáhat zejména na východní Slovensko. Když v polovině 70. let vznikla takzvaná pražská obec skryté církve, stal se jejím aktivním členem. V 80. letech měl na starosti teologická studia. Když se kolem tajného biskupa Fridolína Zahradníka, vedoucí postavy pražské podzemní církve, začala utahovat smyčka, Konzal se v květnu 1982 rozhodl přijmout i biskupské svěcení, opět ve východním ritu, pro případ Zahradníkova zatčení. Biskup Zahradník byl v srpnu roku 1982 skutečně zatčen a Konzal zaujal v pražské obci jeho místo. Jako tajný biskup vysvětil čtyři kněze.

Po listopadové revoluci se Jan Konzal nakrátko zapojil i do aktivit oficiální římskokatolické církve, když byl pověřen formací jáhnů v českobudějovické a pražské diecézi. Zapojení členů skryté církve do oficiálních struktur ale neproběhlo idylicky. Vznikl totiž problém, jak

si poradit s ženatými kněžími, a obzvláště biskupy, což byl i případ Konzala, když se navíc objevila pochybnost o platnosti svěcení, která se odehrávala v naprostém utajení. Řešení problémů měly přinést takzvané Normae z roku 1992, které určovaly, jakým způsobem, se mohou kněží a biskupové začlenit zpět do oficiální církve. Pro všechny platila povinnost podmíněčného přесvěcení. Jan Konzal však odmítl spornou proceduru podstoupit. Není proto veden v evidenci katolických biskupů a ani jako kněz oficiálně nepůsobí. V roce 1995 odešel do důchodu. Dnes se věnuje publikační činnosti, spolupracuje s časopisem Getsemany a nakladatelstvím Sít. Zastává funkci předsedy teologického výboru Institutu ekumenických studií v Praze.

Autor textu Jan Horník